

Kuraklık, sulak alanları susuz bıraktı, Göller kurudu!

AA, 21 Ekim 2007

Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF) Türkiye'nin kuraklığı ve etkilerini değerlendirmek üzere hazırladığı "Yeryüzünün Sessiz Felaketi" raporuna göre, 40 yıl önce 260 bin hektar alana sahip olan Tuz Gölü'nün yüzölçümü 130 bin hektara, 25 yıl önce 20 m derinliğe sahip olan Beyşehir Gölü'ndeki derinlik bugün 5,60 m'ye düştü. 1950'li yıllarda 21 bin 500 hektar olan Ereğli Sazlıklarındaki sulak alan ise 2007 Temmuz sonunda bin hektara kadar düştü.

WWF-Türkiye Su kaynakları Programı Müdürü Buket Bahar Dıvrak, yaptığı açıklamada, WWF-Türkiye olarak bu yıl etkileri her alanda hissedilen kuraklığı ve etkilerini değerlendirmek üzere "Yeryüzünün Sessiz Felaketi" adı altında bir rapor hazırladıklarını, raporda kuraklığın tanımının, nedenlerinin, etkilerinin, Akdeniz Havzası'nda ve Türkiye'de kuraklığın durumunun ve WWF-Türkiye'nin konuyla ilgili çözüm önerilerinin ayrıntılı olarak yer aldığını söyledi.

Raporda ayrıca Tuz Gölü, Beyşehir, Sapanca, Eğirdir, Bafa, Uluabat, Burdur, Akşehir, Meke, Manyas ve Eber gölleri ile Ereğli Sazlıklarının durumlarının da değerlendirildiğini belirten Dıvrak, sulak alanlar ve yer altı sularının temel olarak kışın düşen kar yağışları ve mevsimlere göre yayılan dengeli yağmurlarla beslendiklerini, ancak sulak alanların geçen kış istenilen düzeyde yağış olmaması, yaz aylarında da aşırı sıcaklar nedeniyle önemli ölçüde su kaybettiklerini kaydetti.

"**Yeryüzünün Sessiz Felaketi**" adlı rapora göre, Türkiye'nin 2. en büyük gölü olan, 40 yıl önce 260 bin hektar olan Tuz Gölü'nün yüzölçümü 130 bin hektara düştü. Aksaray ile Kulu, Şereflikoçhisar, Cihanbeyli ilçelerinin atık suları, sezonluk olarak kuruyan ve Temmuz sonu itibariyle neredeyse hiç su kalmayan Tuz Gölü'ne akarken, Konya'nın evsel ve endüstriyel atık suları DSİ'nin ana tahliye kanalından göle taşıyor.

Türkiye'nin tuz ihtiyacının önemli bölümünün karşılandığı gölde, tuz üretiminde bu yıl sıkıntı olmadığı, ancak kuraklık ve yağış azlığının devam etmesi halinde tuz üretiminin olumsuz etkilenmesinin kaçınılmaz hale geleceğine dikkatin çekildiği raporda, "Zira, tuz üretimi için gerekli olan su pompalarla gölün diğer bölümünden seddelere aktarılıyor, su azaldıkça bu aktarım işlemi de zorlaşıyor. Gölün küçülmesi etrafındaki çöl etkisini ve kuraklığı artırıyor. Öbür yandan gölün küçülmesine neden olan ve yer altı su beslenimini engelleyen aşırı tarımsal sulama, yer altı su düzeyini de düşürüyor" anlatımına yer verildi.

-BEYŞEHİR GÖLÜ-

Çumra Ovası'nın sulanması için sulama göleti olarak kullanılan Beyşehir Gölü, 1021-1024 işletim kotları konusunda ilgili kurumlar arasında anlaşmazlık yaşanması nedeniyle hızla küçülüyor.

25 yıl önce 20 metre derinliğe sahipken, bugün 5 metre 60 santimetre su derinliğine sahip olan Beyşehir Gölü'nün alanı, yağışların yetersizliği ve su salımının fazla olması nedeniyle 65 bin hektardan 50-55 bin hektara kadar düştü.

Çevresindeki 20 köy ve 30 beldenin kanalizasyonlarının akitildiği Beyşehir Gölü, aynı zamanda erozyon ve kimyasal kirlenme tehlikesiyle de karşı karşıya. Gölün çevresindeki tarlalarda kullanılan **9 bin ton kimyasal gübrenin bir bölümü yağmur sularıyla göle akıyor.**

Bölge halkının önemli gelir kaynaklarından olan balıkçılık, gölün ekolojik dengesinin bozulmasıyla birlikte bitmek üzere. Balıkçıların mevsimlik işçi olarak başka bölgelere gittikleri belirtiliyor.

-EĞİRDİR GÖLÜ-

Derinliği 30 yılda 2.5 m düşen Eğirdir Gölü'nde, bu yıl aşırı buharlaşma nedeniyle sıkıntı yaşanıyor. Su niteliğinin, iyi düzey olarak nitelendirilen 2. sınıf kapsamında olduğu gölde, son zamanlarda suyun niteliğinin bozulduğuna ilişkin kimi izler bulunuyor.

Göldeki kirliliğin ana nedeni tarımsal etkinliklerde, özellikle elma üretiminde kullanılan kimyasallar olarak gösterilirken, geçmiş yıllardaki aşırı avlanma nedeniyle balıkçılar zorluk çekiyor. Önceki yıllarda 15 türün yaşadığı gölde şu an 3 tür balık yaşıyor.

-ULUABAT GÖLÜ-

Bursa Tarım Tarım İl Müdürlüğü'nün verilerine göre suyun miktarına bağlı olarak 160 bin hektara dek çıkan Uluabat Gölü alanı, 2007 yılında 125-135 bin hektarı geçemedi. Temmuz ayı ölçümüne göre en derin yeri 1 m olan göldeki geri çekilme ve sığlaşma gözle görülür şekilde fark ediliyor.

Gözle görülür bir kirliliğin görülmediği Uluabat Gölü'nün suyunun normalde 7.0 olması gereken pH değeri 8.9'a ulaştı. Susurluk Havzası'ndaki endüstriyel baskı, tarımsal gübre ve pestisit kullanımı, yoğun tarım arazi kullanımı sonucunda kirlilik oranı artıyor.

-EREĞLİ SAZLIKLARI-

1950'lerde 21 500 hektar olan alanın büyüklüğü 3 bin hektara, 2007 Temmuz sonunda sazlıklardaki sulak alan bin hektara kadar düştü.

Yalnızca Ereğli ilçesinin kanalizasyonunu taşıyan kanalın sazlıklar ile buluştuğu noktada su bulunuyor. Alana tek su girişi Ereğli ilçesi kanalizasyonu olduğundan, su az olmasına karşın suyun kirliliği üst düzeyde. Geçmişte 1 milyon bağ saz kesiminin yapıldığı bölgede, şimdi sazlıklardan sağlanan bağ miktarı en iyi kestirimle 100 bin adet.

Bölgedeki tarımda rekolte yitiği, ayçiçeğinde %50, buğdayda %45-50, mısırdaki %30-40, baklagilde %30, pancarda %20-25 dolayında.

-BURDUR GÖLÜ-

1970 yılında 857 m ile en yüksek düzeyine ulaşan Burdur Gölü'nde su kotu, Temmuz ayında yapılan gözlemlere göre 844 m'ye düşmüş durumda. Su niteliğinde geçen yıl bu zamanlara kıyasla gözle görülür bir gerileme söz konusu. Göl, Burdur kanalizasyonu, şeker ve süt fabrikaları ile tekstil ve mermer işletmelerinin endüstriyel atıklarıyla kirleniyor.

-KULU GÖLÜ-

Su varlığının iyice azaldığı, 1992 yılında sit alanı ilan edilen Kulu Gölü, yer altı sularının tarımsal sulama amacıyla aşırı derecede çekilmesi nedeniyle kuruyor. Göl etrafında tarım yapan çiftçiler 2006'ya kıyasla 4-5 m daha

derinden su bulabilirken, 2007 üretim sezonunda yer altı su seviyesi ciddi anlamda düştü, bunun sonucunda şeker pancarı üretimi önemli ölçüde azaldı.

-AKŞEHİR GÖLÜ-

Göl tümüyle kurumuş durumda. **Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği**'ne göre su kalitesi 4. sınıf olan gölde balık üretimi ve saz kesimi biterken, bölgede hububat ve yem bitkileri üretimi ağır darbe aldı. Meyve üretiminde hem rekolte hem de nitelikte yitik söz konusu.

-MEKE GÖLÜ-

Özel yapısı nedeniyle "Nazar boncuğu" olarak nitelendirilen gölün büyük bölümü kurudu. Yalnızca batı kesiminde az miktarda su bulunan gölün çevresindeki obruklarda da su düzeyleri oldukça düşmüş durumda.

Yer altı su düzeylerinin her geçen yıl daha da düştüğü bölgede, buna karşın yeni kaçak kuyular açılmakta, salma sulama yöntemiyle mısır ekimi yapılıyor. Göldeki kuruma ve yer altı su düzeylerindeki düşüşe karşın bu konuda herhangi bir olumlu gelişme yok. Yer altı suyunun sondajlanıp göle su verilmesi üzerine bir proje de var. Alanda buharlaşma oranının %100'ü bulunduğu göz önüne alındığında, göle aktarılacak yer altı su kaynaklarının buharlaşıp havaya karışacağı düşünülüyor.

-MANYAS GÖLÜ-

Bursa'nın Karacabey ve Balıkesir'in Manyas ilçelerine günlük toplam 700 bin m³ tarımsal amaçlı su sağlayan Manyas Gölü'nde, su düzeyi sınır değerlere yaklaştı. Şu anda gölün deniz düzeyinden yüksekliği 14,30 m'dir.

Su düzeyi 1.5 m çekilen Manyas Gölü, kuraklıktan son derece etkilenirken, göl alanındaki kayıklar Bereketli, Eski Sığırıcı, Gölyaka, Kocagöl, Hamamlı köyleri ile Salur ve Kızıksa beldelerinin başlıca gelir kaynakları balıkçılıktır. Bu köylerde 2005 yılında bin ton, 2006'da 700 ton balık tutulurken, 2007'de balıkçılara "siftah" yaptıracak balık miktarı bile yakalanamadı.

-EBER GÖLÜ-

DSİ verilerine göre, en derin yeri birkaç yıl öncesine dek 21 m iken, bu yıl su düzeyi %3'e düşen ve normalde toplam su oylumu (hacmi) 215 bin m³ olan Eber Gölü'nde şu anda 5 648 m³ su bulunuyor. En derin yerde 1.5-2 m su bulunan gölün su düzeyi ise Yönetmeliğe göre 4. sınıf olduğu belirlendi. Göldeki kirliliğin kaynağının Afyonkarahisar'ın evsel atıkları ve Akarçay yoluyla göle ulaşan endüstriyel kirlilik olduğu gözlemlendi.